

S. R. proti Itálii, rozsudek ze dne 23. 4. 1998

Stěžovatel: S. R.

Žalovaný stát: Itálie

Číslo stížnosti: 31648/96

Datum: 23.04.1998

Článek Úmluvy: čl. 32

čl. 43

čl. 47

čl. 50

čl. 6

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: přiměřená lhůta/délka řízení, spravedlivé zadostiučinění, spravedlivý proces, správné řízení/soudní řízení správné

Významnost: 3

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

23. dubna 1998

VĚC S. R. v. ITÁLIE

(Rozsudek ve věci S. R. versus Itálie)

Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“), zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a v souladu s příslušnými ustanoveními Jednacího řádu B jako Senát, který tvořili soudci R. Bernhardt, předseda, C. Russo, N. Valticos, I. Foighel, R. Pekkanen, Sir John Freeland, L. Wildhaber, J. Makarczyk, U. Lohmus a dále tajemník Soudu H. Petzold a zástupce tajemníka Soudu P. J. Mahoney, po uzavřených poradách, které se konaly ve dnech 2. února a 25. března 1998, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl postoupen Soudu italskou vládou (dále jen „Vláda“) dne 29. července 1997, během tříměsíční lhůty stanovené články 32 § 1 a 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 31648/96) proti Italské republice předložené Evropské komisi pro lidská práva (dále jen „Komise“) podle článku 25 italským občanem, panem S. R. (dále jen „stěžovatel“), dne 5. května 1993.

Stížnost Vlády se opírala o články 44 a 48, jakož i o prohlášení, jímž Itálie uznala obligatorní pravomoc Soudu (článek 46). Předmětem stížnosti byla žádost o vydání rozhodnutí, zda skutkové okolnosti případu zakládají porušení závazků odpovědného státu podle článku 6 § 1 Úmluvy.

2. K dotazu učiněnému podle ustanovení 33 § 3 písm. d) Jednacího řádu Soudu B, stěžovatel prohlásil, že si nepřeje zúčastnit se řízení.
3. Senát, který byl vytvořen, zahrnoval ex officio pana C. Russo, zvoleného soudce s italským občanstvím (článek 43 Úmluvy), a pana R. Bernhardta, místopředsedu Soudu (článek 21 § 4 písm. b/). Dne 27. srpna 1997, za přítomnosti tajemníka Soudu, předseda Soudu pan R. Ryssdal vylosoval jména dalších sedmi členů, jimiž se stali R. Macdonald, N. Valticos, I. Foighel, R. Pekkanen, L. Wildhaber, J. Makarczyk a U. Lóhmus (článek 43 in fine Úmluvy a ustanovení 21 § 5 Jednacího řádu B).
4. Jako předseda senátu (ustanovení 21 § 6 Jednacího řádu B) pan Bernhardt prostřednictvím tajemníka konzultoval se zástupcem Vlády a s delegátem Komise organizaci řízení (ustanovení 39 § 1 a 40). V souladu s následným usnesením obdržel tajemník vyjádření Vlády a požadavek stěžovatele na spravedlivé zadostiučinění dne 7. ledna 1998. Dne 26. ledna 1998 sekretář Komise sdělil, že její delegát si nepřeje předložit své písemné vyjádření.
5. Dne 10. prosince 1997 Komise založila spis o daném řízení, a to na základě žádosti tajemníka v souladu s instrukcemi předsedy Senátu.
6. V souladu s rozhodnutím předsedy se veřejné řízení konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 29. ledna 1998. Soud se předtím sešel k předběžné poradě.

K Soudu se dostavili:

(a) za vládu pan V. Esposito, předseda oddělení Kasačního soudu, detašovaného u Diplomatického právního servisu Ministerstva zahraničních věcí, zástupce;

(b) za Komisi pan J. - C. Soyer, delegát.

7. Jelikož pan Macdonald se nemohl zúčastnit jednání dne 25. března 1998, byl zastoupen Sirem Johnem Freelandem, náhradním soudcem (ustanovení 22 § 1 a 24 § 1 Jednacího řádu B).

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

8. Pan S. R., narozený v roce 1924, žije v Livornu. Byl úředníkem veřejné správy do roku 1984, kdy odešel do důchodu.
9. Dne 27. července 1988 stěžovatel požádal Účetní soudní dvůr v Římě, aby zrušil rozhodnutí ministra dopravy a Italských státních drah, jímž byla zamítnuta jeho žádost o započtení dodatečné doby zaměstnání ve výši zhruba jednoho roku pro výpočet jeho důchodu.
10. První jednání bylo stanoveno na den 16. května 1990, avšak muselo být odročeno, aby se umožnilo Státní radě předložit její podání. Na závěr jednání dne 12. června 1991 soud nařídil Ministerstvu sociálních věcí a Italským státním drahám, aby předložily různé listiny. Tyto listiny byly předloženy v různých dnech do 12. března 1993.

Dne 22. prosince 1993, na základě stížnosti podané stěžovatelem dne 16. prosince, byla věc postoupena Toskánskému regionálnímu oddělení Účetního soudního dvora. Nařízením ze dne 22. dubna 1994 pozastavilo regionální oddělení dané řízení, aby vyčkalo rozhodnutí plenárního zasedání Účetního soudního dvora ohledně příslušnosti regionálních oddělení. Text tohoto rozhodnutí byl uložen v soudní kanceláři dne 29. července 1994.

11. Rozsudkem ze dne 10. května 1995, který byl uložen v soudní kanceláři dne 11. září 1995, Toskánské regionální oddělení vyhovělo částečně žádosti stěžovatele.

JEDNÁNÍ PŘED KOMISÍ

12. Pan S. R. se obrátil na Komisi dne 5. května 1993. S odvoláním na článek 6 § 1 Úmluvy si stěžoval na délku řízení před Účetním soudním dvorem.

13. Dne 4. března 1997 Komise (první senát) prohlásila stížnost (č. 31648/96) za přípustnou. Ve své zprávě ze dne 28. května 1997 vyjádřila jednomyslný názor, že došlo k porušení článku 6 § 1.

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

14. Vláda požádala Soud, aby konstatoval, že článek 6 § 1 Úmluvy nebyl porušen.
15. Stěžovatel požádal Soud, aby konstatoval porušení tohoto ustanovení a aby mu přiznal spravedlivé zadostiučinění.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy
2. Pan S. R. si stěžoval na délku řízení, které inicioval před Účetním soudním dvorem. Odvolal se na článek 6 § 1 Úmluvy, který stanoví:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě projednána ... soudem.“

17. Soud konstatuje, že relevantní lhůta počala běžet dne 27. července 1988, kdy se stěžovatel obrátil na Účetní soudní dvůr, a skončila dne 11. září 1995, kdy rozsudek Toskánského regionálního oddělení Účetního soudního dvora (dále jen „regionální oddělení“) ze dne 10. května 1995 byl uložen v soudní kanceláři (viz odstavce 9 a 11 výše). Lhůta tedy trvala něco málo přes sedm let a jeden měsíc.
18. Přiměřenost délky řízení je třeba posuzovat ve světle okolností případu a s přihlédnutím ke kritériím stanoveným v judikatuře Soudu, zejména ke složitosti případu, chování stěžovatele a chování příslušných orgánů (viz, mimo mnohé jiné, mutatis mutandis, rozsudek ve věci Ceteroni v. Itálie ze dne 15. listopadu 1996, Reports of Judgments and Decisions 1996-V, str. 1756, § 22).
19. Podle tvrzení Vlády shledala Komise porušení článku 6 § 1 Úmluvy pouze na základě délky předmětného řízení, aniž by vzala v úvahu její vyjádření ze dne 1. října 1996. V tomto dokumentu Vláda uvedla, že délka řízení byla oprávněná vzhledem ke složitosti případu - bylo nezbytné získat závažné dokumenty od příslušných orgánů, aby bylo možné rozhodnout o oprávněnosti stěžovatelových žádostí - a také proto, že řízení probíhalo v období, kdy vstupovala v platnost reforma určená k rychlejšímu posuzování případů Účetním soudním dvorem, která zahrnovala zdokonalení organizace „soudních úřadů“, zjednodušovala procesní pravidla a rušila roli Státní rady.

Reforma měla za následek převedení značného množství spisů a zpočátku došlo k určitému zdržení u soudních oddělení v každém regionu, než byl parlamentem uveden v platnost zákon o aplikaci nouzových dekretů vydaných vládou, což zabralo jeden rok.

Délka řízení v daném případě by měla být stanovena ve světle úsilí vynaloženého státem, usilujícím o splnění svého závazku.

20. Komise upozornila na několik zdržení, za něž byl stát odpovědný, a vyjádřila názor, že délka předmětného řízení byla nepřiměřená.
21. Soud bere v úvahu úsilí italských orgánů, pokud jde o právní úpravu příslušnosti a organizace Účetního soudního dvora. Nicméně zavádění takovéto reformy nemůže ospravedlnit žádná zpoždění, protože státy jsou povinny organizovat vstup v platnost a provádění takovýchto opatření způsobem, který vylučuje průtahy při posuzování projednávaných případů. Kromě toho Soud připomíná, že v daném případě jediným zdržením spojeným s reformou bylo tříměsíční období, během něhož bylo řízení pozastaveno při očekávání rozsudku plenárního

zasedání Účetního soudního dvora (viz odstavec 10 výše). Pokud jde o zbývající část, byla zde určitá období nečinnosti přičitatelná státním orgánům: uběhly více než dva roky a deset měsíců mezi podáním žádosti u Účetního soudního dvora a prvním jednáním (viz odstavce 9 a 10 výše), poté jeden rok a devět měsíců mezi žádostí Účetního soudního dvora o různé listiny, zaslané příslušným orgánům, a jejich obdržení (viz odstavec 10 výše). Nakonec pak zabralo čtyři měsíce uložení rozsudku regionálního oddělení u soudní kanceláře (viz odstavec 11 výše).

22. Pokud jde o stěžovatele, nelze jeho chování nikterak kritizovat, a to tím spíše, že spis o jeho případu byl převeden na regionální oddělení z jeho iniciativy.
23. Soud kromě toho konstatuje, že případ nebyl nijak zvláště složitý.
24. Závěrem proto Soud nepokládá délku předmětného řízení za přiměřenou. Proto došlo k porušení článku 6 § 1.
25. Aplikace článku 50 Úmluvy
26. Podle článku 50 Úmluvy:

„Jestliže Soud zjistí, že rozhodnutí nebo opatření soudního nebo každého jiného orgánu Vysoké smluvní strany je zcela nebo částečně v rozporu se závazky vyplývajícími z této Úmluvy, a jestliže vnitrostátní právo této strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků takového rozhodnutí nebo opatření, rozhodnutí Soudu přiznává v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Škoda, náklady a výdaje
2. Stěžovatel požadoval 20 000 000 italských lir (ITL) jako náhradu hmotné a morální škody, kterou údajně utrpěl, jakož i nákladů a výdajů, jež musel vynaložit pro zdlouhavost řízení.
3. Vláda poukázala na to, že regionální oddělení rozhodlo ve prospěch stěžovatele a nařídilo zaplacení zákonných úroků a valorizaci částek, jež mu náležely s ohledem na inflaci. Vláda přenechala otázku nákladů a výdajů spojených s předmětným řízením volné úvaze Soudu.
4. Delegát Komise navrhl, aby stěžovateli bylo přiznáno spravedlivé zadostiučinění ve výši 15 000 000 ITL, avšak k otázce nákladů a výdajů se nevyslovil.
5. Soud má za to, že stěžovatel neprokázal existenci hmotné škody vyplývající z průtahů, na které si stěžoval. Na druhé straně Soud konstatuje, že stěžovatel utrpěl morální škodu a vynaložil náklady a výdaje; proto se mu přiznává náhrada 17 500 000 ITL z prvního titulu a 2 500 000 ITL z druhého.
6. Úroky z prodlení
7. Podle informací, jež má Soud k dispozici, činí zákonná úroková sazba v Itálii ke dni přijetí tohoto rozsudku 5 % ročně.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Rozhoduje, že v daném případě byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy,
2. Rozhoduje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli ve lhůtě tří měsíců částku 17 500 000 (sedmnáct milionů pět set tisíc) italských lir jako náhradu morální škody a 2 500 000 (dva miliony pět set tisíc) italských lir jako úhradu nákladů a výdajů,

(b) že zákonné úroky o roční sazbě 5 % z těchto částek jsou splatné po uplynutí výše uvedené tříměsíční lhůty až do konečného vyrovnání,

3. Zamítá zbývající část žádosti o spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášeno na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 23. dubna 1998.

Herbert PETZOLD

tajemník

Rudolf BERNHARDT

předseda